

SUOMALAISIA KLASSISIA SUOSIKKISÄVELMIÄ PIANOLLE

FINSKA KLASSISKA FAVORITER FÖR PIANO
FINNISH CLASSICAL FAVOURITES FOR PIANO

Risto Lauriala

Suomalaisia klassisia suosikkisävelmiä pianolle

Pienimuotoiset pianosävellykset esittivät tärkeää roolia vuosisadan vaihteen aikana ja tämän vuosisadan alkuvuosikymmeninä, sillä kotimusiisointi oli voimissaan, ja sen seurauksena helpoikoista mutta mielenkiintoisista pikkusävellyksistä oli kysyntää. Lähes kaikki tuon ajan johtavat säveltäjät antoivat oman panoksensa tämän musiikkilajin hyväksi.

Kansallisäveltäjämme **Jean Sibelius** (1865-1957) ei noussut milloinkaan suureksi pianosäveltäjäksi – päinvastoin, kriittisimmät musiikintuntijat näkevät Sibeliuksen 'helpon' pianomusiikin jopa jonkinlaisena tahrana tämän säveltäjämestariimme muutoin täysipainoisessa tuotannossa. Oli miten oli, Sibelius paitsi antoi oman panoksensa kotimusiisoijien tarpeeseen, myös hankki pianoteostensa avulla rahaa perheensä jokapäiväisten tarpeitten täyttämiseen. Hän teki paitsi varsinaisia pianoteoksia myös pianosovituksia orkesteriteoksistaan – tällaisesta esimerkkinä *Valse triste*, teos, joka nousi aikanaan tunnetuimmaksi ja suosituimmaksi Sibeliuksen teoksista erilaisten sovitusten ansiosta. Toisena esimerkkinä Sibeliuksen tuotannosta soi *Svarta rosor* -laulu, tällä kertaa **Selim Palmgrenin** tekemänä pianosovituksena.

Selim Palmgrenin (1878-1951) säveltäjäkuva on täysin vastakkainen Sibeliuksen verrattuna: hän on tunnettu ennen muuta pianomusiikistaan, joihin kuuluu viisi pianokonserttoa sekä yli kolmesataa teosta soolopianolle. Osoituksena hänen arvostuksestaan pianosäveltäjänä, häntä kutsuttiin omana aikanaan 'Pohjolan Chopiniksi'. Hänen pianoteoksensa henkivät pääosin myöhäisromantiikkaa, mutta ne tuovat esiin monenlaisia sävyjä: Palmgrenin ehkä suosituin pianoteos *Kevätyö* (- tunnetaan myös nimellä "Toukokuu yö") hen-

kii impressionistisia sävyjä, *Kuutamo* on kaikessa henkevydessään ja rauhassaan kuin vastakohta myrsky-ävälle ja voimakkaalle *Meri*-teokselle.

Omana aikanaan kansan syvien rivien keskuudessa suosituimmaksi säveltäjäksi nousi kuitenkin **Oskar Merikanto** (1868-1924), romantikko ja melodikko vailla vertaa. Hänen pienimuotoiset pianosävellyksensä levisivät kulovälkeän tavoin kodista kotiin, ja samoin kävi hänen laulumusiikilleen. Kukapa ei tuntisi Merikannon ensimmäistä numeroitua, sittemmin hänen suosituimmaksi nousutta, teosta, *Kesäillan valssia*? Harvassa ovat myös ne suomalaiset, joille Merikannon *Valse lente* tai *Romanssi* olisi vieras, ja *Kesäpäivä Kangasalla* -muunnelmateos **Gabriel Linsénin** tutusta "Mä oksalla ylimmällä" -laulusta, ei voi olla herättämättä kuuntelijan syvempiä tunteja.

Musiikin monitaiturina tunnettu **Erkki Melartin** (1875-1937) oli eräs oman aikansa keskeisiä vaikuttajia suomalaisessa musiikkielämässä. Paitsi säveltäjänä, hän toimi merkittävänä pedagogina, samoin myös Helsingin musiikkiopiston johtajana. Säveltäjänä hän yhdisti musiikissaan kansallisromantiikan impressionistisiin ja ekspresionistisiin alaviitteisiin. Hän tuotti myös laajan kokoelman pianomusiikkia, mm. 24 kapteenin kokoelman preludeja, joita tällä kokoelmalla edustaa *Kansanlaulu*. Eräs Melartinin tunnetuimmista pianokappaleista on *Hiljainen metsä*, joka on kaikessa salaperäisyydessään koskettava tunnelmakuva.

Opperallaan 'Pohjalaisia' kuuluisuuteen noussut **Leevi Madetoja** (1887-1947) saavutti menestystä myös sinfonioillaan (joilla hän nousi haastamaan Sibeliuksen asemaa orkesterisäveltäjiemme yksinvaltiaana). Mutta nämä arvostettu kansallisromantikko sä-

velsi myös joitakin pianoteoksia, joista tälle kokoelmalle on valittu kaksi kappaletta sarjasta Kuusi pianokappaletta, op.12, nimittäin *Kehtolaulu* ja *Scherzino*.

Ampumavälikohtauksessa kuolemansa kohdannut **Toivo Kuula** (1883-1918) oli yksi säveltaiteemme suurimpia lupauksia, romantikko syvällä sydämessään. Hänen odotettiin toden teolla haastavan Sibeliuksen, mutta hän kuoli musiikkielämämme kannalta aivan liian nuorena kansalaissodan loppuvaiheissa. Kuitenkin hänen suppeahkossa tuotannossaan on monia helmiä. Pianoteoksista tunnetuimmat ovat *Häämarssi* (jonka saattelamana monen monituiset parit ovat purjehtineet avioliiton satamaan) sekä valloittava muunnelmateos *Lampaanpolska*, joka perustuu perinteiseen sävelaiheeseen.

Ilmari Hannikainen (1892-1955) oli paitsi eräs merkittävimmistä pianosäveltäjistämme myös arvostettu konsertoiva pianisti. Lisäksi hän toimi myös opettajana – oppilainaan mm. Tapani Valsta, Enzio Forsblom

ja Erik Tawaststjerna. Hänen pianismiaan voidaan kuvata romanttisen impressionistiseksi – näin esimerkiksi kappaleessa *Virtutuli* (*Feux follets*). Toinen mukaan valittu teos, *Bercause*, kuvailee Hannikaista kaikkein lyyrisimmillään ja koskettavimmillaan.

Merikannon ohella myös **Heino Kasken** (1885-1957) maine rakentui ennen muuta lyyristen, melodisten pienimuotoisten pianokappaleiden varaan. Hän jäi kuitenkin säveltäjänä eläessään Sibeliuksen ja muiden aikalaisensa varjoon (samoin myös kuollessaan: hänen kuolemansa sivuutettiin sivulauseenomaisesti, sillä Ainolan mestari Jean Sibelius kuoli samana päivänä). Melodisinta Kaskea kuvailee erinomaisesti kappale *Yö meren rannalla*, ja romanttisinta Kaskea taas kuuluu ja pyörivä *Pankakoski* (preludi h-molli). Lisäksi mukana on hyvin griegmäinen kappale *Vuorenpiekköjen iltasoitto*.

© Ralf Hermans 1997

Finska klassiska favoriter för piano

Kortfattade kompositioner för piano spelar en viktig roll kring sekelskiftet och de första årtiondena in på detta århundrade. Det var populärt att musicera i hemmen och efterfrågan på relativt lätta men intressanta småstycken var stor. Så gott som alla av tidens tonsättare gjorde en insats på detta område.

Vår nationaltonsättare **Jean Sibelius** (1865-1957) blev aldrig någon riktigt stor pianotonsättare — tvärtom. De mest kritiska musikexperterna anser till och med att Sibelius 'lätta' pianomusik är en fläck på hans i övrigt så fullödiga musik. Det må vara som det vill med den saken, men förutom att Sibelius på sitt sätt

tillfredsställde hemmamusikanternas behov, skaffade han med hjälp av dessa kompositioner pengar för familjens vardagliga behov. Förutom tonsättningar för piano skrev han också arrangemang för piano av sina orkesterkompositioner — ett exempel på detta är *Val-se triste*, en komposition som på sin tid var den mest kända och mest populära av Sibelius verk, just tack vare de olika arrangemangen. Som ett annat exempel på Sibelius produktion återfinns sången Svarta rosor i detta urval, denna gång med ett arrangemang för piano skrivet av **Selim Palmgren**.

Selim Palmgrens (1878-1951) tonsättarbana är dia-

metralt olika jämfört med Sibelius. Palmgren är framför allt känd för sin pianomusik, som består av fem pianokonserter samt över trehundra stycken för solopiano. Han kallades för "Nordens Chopin" av en publik som på detta sätt ville visa sin uppskattning för honom som pianokompositör. Hans verk kännetecknas till stora delar av senromantik, men de har även andra drag. Den kanske mest populära komposition för piano som Palmgren skrivit, *Kevätö (Vårnatt)* även känd under namnet *Toukokuun yö (Majnatt)*, bjuder på impressionistiska tongångar. *Kuutamo (Månen)* står i all sin sjäfullhet och frid i kontrast till det stormande och starka verket *Meri (Havet)*.

Under sin egen tid var dock **Oskar Merikanto** (1868-1924) den mest populära tonsättaren av alla, en romantiker och melodiker utan like. Hans kortfattade stycken för piano spred sig som en löpeld från hem till hem, och på samma sätt gick det med hans sånger. Det finns väl ingen som inte känner till hans första opus, som sedermera blev hans mest omtyckta verk, *Kesäilän valssi (Sommarkvällens vals)*. På finlandare har undgått att höra *Merikantos Valse lente* eller *Romansi (Romans)* och Merikantos variation på **Gabriel Linséns** kända sång *Mä oksalla ylimmäällä (Jag gungar på högsta grenen)* som i Merikantos version heter *Kesäpäivä Kangasalla (En sommardag i Kangasala)*, väcker djupa känslor hos den som lyssnar.

Erkki Melartin (1875-1937) är känd som en mångsysslare inom det finska musiklivet. Förutom att han var kompositör tjänstgjorde han som lärare och sedermera direktör vid Helsingfors musikinstitut. Som tonsättare tog han intryck från såväl impressionismen som expressionismen och i sina kompositioner förenade han dem med en nationalromantisk stil. Hans produktion innefattar även ett stort antal tonsättningar för piano, till exempel en samling med 24 preludier varur stycket *Kansanlaulu (Folkvisa)* är hämtad. Ett av Melartins mest kända pianostycken är *Hiljainen metsä (Den tysta skogen)*, som i all sin förbehållsamhet förmedlar en rörande stämningsbild.

Leevi Madetoja (1887-1947) blev känd tack vare sin opera *Pohjalaisia (Österbottingarna)* men nådde även berömmelse med sina symfonier, med vilka han till och med utmanade Sibelius ställning som enväldshärskare på orkestermusikens område. Men denna högt uppskattade nationalromantiker skrev även ett antal stycken för piano av vilka två stycken ur serien *Kuusi pianokappaletta op. 12 (Sex pianostycken op. 12)* ingår i detta urval, dvs. *Kehtolaulu (Vaggsång)* och *Scherzino*.

Toivo Kuula (1883-1918) som gick en för tidig död till mötes i en skottlossning, var en av våra mest lovande unga tonkonstnärer, en romantiker i själ och hjärta. I honom såg man en seriös utmanare till Sibelius, men han dog i slutskedet av inbördeskriget. Hans död var ett stort bakslag för hela vårt musikliv. Men trots allt kan man hitta en hel del pärlor i hans relativt sparsmakade produktion. Av hans kompositioner för piano är *Häämarssi (Bröllopsmarsch)* den kanske mest kända och ett stort antal brudpar har seglat in i äktenskapets hamn till tonerna av denna marsch. En annan av hans mer kända tonsättningar för piano är *Lampanpolska (Lampolka)*, som baserar sig på en gammal folksvisa.

Förutom att **Ilmari Hannikainen** (1892-1955) var en av våra mest betydande pianokompositörer var han själv en aktad konsertpianist. Han verkade även som lärare och av hans elever kan nämnas **Tapani Valsta**, **Enzio Forsblom** och **Erik Tawaststjerna**. Man kan beskriva hans musikaliska som en romantisk idealism, såsom den kommer till uttryck bland annat i stycket *Virvatuli (Feux follets, Irrbloss)*. I Berceuse, det andra stycket av Hannikainen som ingår i denna samling, möter vi en lyrisk och berörande tonsättare.

Vid sidan av Merikanto baserade sig **Heino Kaskis** (1885-1957) berömmelse framför allt på hans småskaliga lyriska och melodiska pianostycken. Hela sin livstid stod han ändå i skuggan av Sibelius och sina kolleger (så även vid sin död: man föbigick hans död i en bisats, eftersom mästaren i Ainola, Jean Sibelius, dog

samma dag). I stycket *Yö meren rannalla* (*Natt vid havet*) får vi en uppfattning om melodikern Kaski och i den myllrande och rullande *Pankakoski, preludi h-moll* (*Pankaforsen, preludium i h-moll*) stiger den romantiske Kaski fram. I *Vuorenpeikkojen iltasoitto*

(*Bergatrollens aftonringning*) möter oss en grieginfuerad kompositör.

© Ralf Hermans 1997

Översättning: Marit Lindqvist

Finnish classical favourites for piano

Piano miniatures represented an important musical genre at the turn of the century and in the early decades of this century: it was the heyday of making music in the home, and there was an enormous demand for easily approachable yet interesting small pieces. Nearly all the leading composers of the day contributed to this genre.

Our national composer **Jean Sibelius** (1865-1957) never became a great keyboard composer — in fact, the strictest critics consider his 'easy' piano music to be a kind of blemish on his otherwise superb output. Be that as it may, Sibelius did not write piano miniatures only to cater for amateur musicians; they were also a way of earning money to meet the day-to-day needs of his family. He wrote not only piano works but also piano arrangements of his orchestral works. A case in point is *Valse triste*, which became Sibelius's best-known and most popular work due to the number of different arrangements it was available in. Another example is the song *Svarta rosor* (*Black roses*), although its piano arrangement was written by **Selim Palmgren**.

Selim Palmgren (1878-1951) is the polar opposite of Sibelius with regard to the keyboard, since he is primarily known for his piano music, which includes five piano concertos and over 300 works for solo piano. The esteem in which he was held earned him the sobriquet 'the Chopin of the North'. His piano works are mainly in the late Romantic style, but they contain a wide range of expression: perhaps his most popular piano work, *Kevätyö* (*Spring night*, also known as *Toukokuun*

yö, May night), has a definitely Impressionist feel, while the elevated and tranquil *Kuutamo* (*Moonlight*) contrasts strongly with the storm and energy of *Meri* (*The sea*).

However, it was **Oskar Merikanto** (1868-1924) who really became popular with ordinary people in his lifetime. He was a Romantic composer with an incomparable gift for melodic invention. His piano miniatures and solo songs were favourites in every home in Finland. There is scarcely a Finn even today who is not familiar with his first numbered opus, and subsequently his most popular work, *Kesäillan valssi* (*Summer evening waltz*). This is also true of his *Valse lente* and *Romance*. *Kesäpäivä Kangasalla* (*Summer day in Kangasala*), a set of variations on a hugely popular song by **Gabriel Linsén**, strikes a chord deep in the Finnish collective consciousness.

Erkki Melartin (1875-1937) was a musical polymath, one of the most influential people in Finnish music of his day. He was a composer, but also a notable teacher, and rector of the Helsinki Music Institute. As a composer, he spiced the then current National Romantic style with Impressionist and Expressionist comments. His output contains a fair number of piano pieces, including a collection of 24 preludes represented on this disc by *Kansanlaulu* (*Folk song*). One of his best-known piano pieces is the mysterious and poignant mood piece *Hiljainen metsä* (*Silent forest*).

Leevi Madetoja (1887-1947) rose to fame with his opera *Pohjalaisia* (*The Ostrobothnians*) and was also

praised for his symphonies (which challenged the monolithic status of Sibelius in Finnish orchestral music). This revered National Romantic composer wrote a number of piano pieces, too: this collection includes two numbers from the collection of six pieces op. 12, *Kehtolaulu* (*Lullaby*) and *Scherzino*.

Toivo Kuula (1883-1918), who met an untimely death in a shooting incident, was one of the greatest promises in Finnish music, a true Romantic at heart. He was expected to provide a serious challenge to Sibelius, but he died all too young, in the final stages of the Finnish Civil War. However, his limited output contains a great many gems. His best-known piano pieces are *Häämarssi* (*Wedding march*), which has accompanied many a Finnish wedding couple down the aisle, and a captivating set of variations on *Lampaanpolska* (*Lamb polska*), a folk rendition of the ancient *La folia* theme.

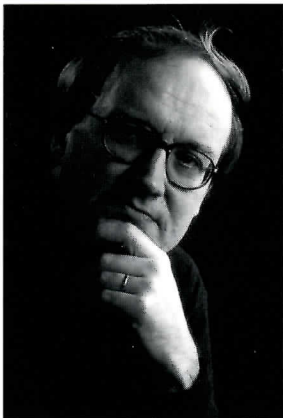
Ilmari Hannikainen (1892-1955) was a significant piano composer and a respected concert pianist. He was also a teacher — his pupils included **Tapani Valsta**, **Enzio**

Forsblom and **Erik Tawaststjerna**. His style could be described as Romantically Impressionist. A good example is *Virvatuli* (*Feux follets, Will-o'-wisp*). The second selection on this disc, *Berceuse*, shows Hannikainen at his most lyric and touching.

Heino Kaski (1885-1957), like Merikanto, made his reputation with lyrical, melodic piano miniatures. He was overshadowed by Sibelius and other contemporary composers in his lifetime, and indeed in death — his obituary was a mere footnote since Jean Sibelius, the master of Ainola, died the very same day. Kaski's melodic vein is excellently displayed in *Yö meren rannalla* (*A night by the sea*), while his Romantic style is at its most flamboyant in *Pankakoski* (*Prelude in B minor*). Also included here is the very Grieg-like piece *Vuorenpieikkojen iltasoitto* (*Trolls playing taps*).

© **Ralf Hermans 1997**

Translation by Jaakko Mäntyjärvi and Diana Tullberg

Pianotaiteilija **Risto Lauriala** aloitti piano-opintonsa Oulussa, mistä hän siirtyi Sibelius-Akatemiaan professori **Timo Mikkilän** oppilaaksi. Pianodiplominsa hän suoritti v.1972. Ulkomaisia opintoja hän harjoitti Lontoossa, missä hän oli **Ilona Kabosin** ja **Maria Curcion** yksityisoppilaana, sekä Wienin musiikkikorkeakoulussa professori **Dieter Weberin** luokalla. Lauriala voitti I-palkinnon Maj Lind -pianokilpailussa, samoin kuin Wienin musiikkikorkeakoulun Stepanow -kilpailussa.

Lauriala on esiintynyt sekä orkesterien solistina, kamarimuusikkona että omin konsertein kotimaansa lisäksi lukuisissa Euroopan maissa, Japanissa ja Yhdysvalloissa. Hänen pianorepertuaarinsa keskeisintä osaa edustavat J.S. Bach, Beethoven, Schubert ja Brahms. Konserttoinnin ohella Lauriala toimii lehtorina Sibelius-Akatemiassa.

Kiitellyllä Naxos-debyyttilevyllään Lauriala soittaa Sibeliuksen pianoteoksia (**Naxos 8.553661 F**). Lisäksi Lauriala on levyttänyt J.S. Bachin Transcriptionia pianolle. (**Naxos 8.553761 F**).

Pianisten **Risto Lauriala** inledde sina piano-studier i Uleåborg. Senare blev han elev hos professor **Timo Mikkilä** vid Sibelius-Akademien. Sitt pianodiplom erhöill han år 1972. Han har också studerat för **Ilona Kabos** och **Maria Curcio** i London och för professor **Dieter Weber** i Wien. Lauriala vann första priset i Maj Lind -pianotävlingen och i Stepanov-tävlingen vid Wiens musikhögskola.

Lauriala har framträtt både som orkestersolist, som kammarmusiker och som konserterande solopianist både i Finland och ett flertal europeiska länder, i Japan och i USA. Tyngdpunkten i hans repertoar utgörs av verk av J.S. Bach, Beethoven, Schubert och Brahms. Denna skiva är den tredje i en serie för Naxos – den första var en skiva med Sibelius' pianomusik (**Naxos 8.553661 F**) och den andra en skiva med Bach-transkriptioner (**Naxos 8.553761 F**).

Pianist **Risto Lauriala** began his piano studies in Oulu, going on to study with professor **Timo Mikkilä** at the Sibelius Academy. He passed his diploma examination in 1972. Subsequently he studied privately with **Ilona Kabos** and **Maria Curcio** in London and in professor **Dieter Weber's** class at the Vienna Music Academy. Lauriala has won First Prize in the Maj Lind competition as well as in the Stepanow competition of the Vienna Music Academy.

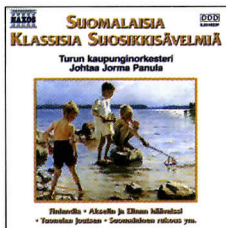
Lauriala performs as a soloist with orchestras, a chamber musician and a recitalist; he has appeared in his native Finland, several other European countries, Japan and the USA. His core repertoire consists of works by J.S. Bach, Beethoven, Schubert and Brahms.

Lauriala has earlier recorded Sibelius' piano works for Naxos (**8.553661**) and a CD with Bach transcriptions (**Naxos 8.553761 F**).

Suomalaisia taiteilijoita Naxoksella

Finska artister på Naxos

Finnish Artists on Naxos

8.551023 F/S/E

8.553661 F

8.553736 F

8.553754-55 F (2 CD)

8.553747 F

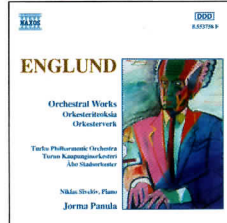
8.553777 F

8.551035 F

8.553761 F

8.553758 F

8.551047 F
STEREO

DDD

Playing
time:
73'39"

SUOMALAISIA KLASSISIA SUOSIKKISÄVELMIÄ PIANOLLE

FINSKA KLASSISKA FAVORITER FÖR PIANO
FINNISH CLASSICAL FAVOURITES FOR PIANO

Risto Lauriala

1.	KESÄPÄIVÄ KANGASALLA, Op. 26	6:30	8.	MERI, Op. 17 No 12	2:12	14.	SCHERZINO, Op. 12 No 3	2:53
	En sommardag på Kangasala A Summer Day in Kangasala Oskar Merikanto			Havet – The Sea Selim Palmgren			Leevi Madetoja	
2.	ROMANSSI, Op. 12	5:03	9.	HÄÄMARSSI, Op. 3 No 2	4:09	15.	YÖ MEREN RANNALLA, Op. 34 No 1	3:06
	Romans – Romance Oskar Merikanto			Bröllopsmarsch – Wedding March Toivo Kuula			Natt på stranden – Night By The Sea Heino Kaski	
3.	KEHTOLAULU, Op. 12 No 5	4:50	10.	KESÄILTA, valssi pianolle, Op. 1	4:08	16.	KUUTAMO, Op. 54 No 3	3:31
	Vaggång – Lullaby Leevi Madetoja			En sommarkväll, vals för piano Summer Evening, Waltz for piano Oskar Merikanto			Månsken – Moonlight Selim Palmgren	
4.	BERCEUSE, Op. 4 No 2	3:49	11.	SVARTA ROSOR	2:40	17.	HILJAINEN METSÄ Op. 98 No 1	4:20
	Ilmari Hannikainen			Sovitus / Transcr. Selim Palmgren Jean Sibelius			Den tysta skogen – Silent Forest Erkki Melartin	
5.	KEVÄTYÖ (Toukokuun yö), Op. 27 No 4	3:23	12.	VUORENPEIKKOJEN ILTASOITTO, Op. 15 No 1	1:59	18.	KANSANLAULU, Prelude No 12	1:30
	Majnatt – Spring Night (May Night) Selim Palmgren			Bergatrollens aftonspel – Trolls Playing Taps Heino Kaski			Folkvisa – Folk song Erkki Melartin	
6.	LAMPAANPOLSKA	4:46	13.	VIRVATULI, Op. 4 No 4	2:43	19.	VALSE TRISTE, Op. 44	4:57
	Färpöika – Lamb Polska Toivo Kuula			Irrblosset – Will-o'-the Wisp Ilmari Hannikainen			Sovitus/Transcr./ Jean Sibelius Jean Sibelius	
7.	PANKAKOSKI, Preludi h-moll, Op. 48	3:55				20.	VALSELENTE, Op. 33	3:16
	Preludium i h-moll, Prelude in B minor Heino Kaski						Oskar Merikanto	

© Fazer Musiikki Oy (2, 3, 4, 5, 9, 10, 12, 13, 14, 16) © Fazer Musiikki Oy/Westerlund)

Äänitys / inspelning / recording : Kuhmo-talo/ Kuhmo 9.–10.6.1997

Äänittäjä / inspelningstekniker / recording engineer : Pro Audile Oy / Matti Heinonen

Tuottaja / producent / producer: Matti Heinonen

Valokuva / foto / photo: Vidar Lindqvist

Ulkoasu / layout : Antturi Design Oy

FIFGL 9700007-26

4 891030 510470

